

صلى الله عليه وسلم

حقوق خانواده

بررسی قوانین نکاح

-
- سرشناسه : حیاتی، سمیه، ۱۳۶۳ -
- عنوان و نام پدیدآور : حقوق خانواده (بررسی قوانین نکاح) / مولف سمیه حیاتی.
- مشخصات نشر : شیراز: گنج علم، ۱۳۹۷.
- مشخصات ظاهری : ۱۳۹ ص:؛ ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س.م.
- شابک : 978-622-6085-38-0
- وضعیت فهرست نویسی : فیا
- موضوع : زناشویی -- قوانین و مقررات -- ایران
- موضوع : *Marriage law -- Iran*
- موضوع : زناشویی (فقه) -- ایران
- موضوع : *Marriage (Islamic law) -- Iran*
- موضوع : حقوق خانواده -- ایران
- موضوع : *Domestic relations -- Iran*
- رده بندی کنگره : ۱۳۹۷ ح۷ ح۹ / KMH۵۴۲
- رده بندی دیویی : ۳۴۶/۵۵۰۱۶
- شماره کتابشناسی ملی : ۵۳۸۴۸۳۳
-

حقوق خانواده

بررسی قوانین نکاح

سمیه حیاتی

کارشناسی ارشد حقوق خصوصی

مدرس دانشگاه آزاد

انتشارات
گنج علم

حقوق خانواده

بررسی قوانین نکاح

نویسنده: سمیه حیاتی

ویراستار: حسین عبادی

صفحه آرا: گلنوش بروسان

طراح جلد: مریم مظفری

ناشر: گنج علم

چاپ اول: پاییز ۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۸۵-۳۸-۰

بها: ۲۲۰۰۰ تومان

آدرس: شیراز، پارامونت، ابتدای خیابان قصردشت، کوچه ۱، پلاک ۱

انتشارات گنج علم

تلفن: ۰۷۱۳۲۳۰۴۰۱۷

آدرس سایت: www.gpub.ir

ایمیل: Ganjelpub@gmail.com

«کلیه ی حقوق چاپ و نشر محفوظ و متعلق به ناشر است.»

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کسی تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف (ناشر) نشر یا پخش و عرضه کند، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست مطالب

فصل اول

مقدمه	۱
اهمیت و ضرورت مطالعه این کتاب	۶

فصل دوم

مفهوم عقد	۱۱
مفهوم نکاح	۱۳
اقسام نکاح	۱۶
تفاوت‌های بین عقد نکاح دائم و موقت	۱۹
مفهوم زوج و زوجه	۲۱
وکالت در طلاق	۲۴
مفهوم شرط	۲۶
انواع شرط	۲۸

فصل سوم

عقد نکاح و انواع آن	۳۵
مقتضی عقد نکاح	۳۸
معیار عرفی	۴۰
معیار قانونی	۴۰
معیار آثار مستقیم انشاء	۴۱
مقتضای ذات نکاح	۴۲
نکاح ناتوان جنسی	۴۳
عدم استمتاع بدون شرط	۵۱
نکاح شخص عقیم	۵۲
نکاح منقطع (متعهد)	۵۳
نکاح شخص مجنون	۵۶
نکاح دو هم جنس	۵۸
حلیت یا فعلیت استمتاع	۵۸

فصل چهارم

شروط و احکام عقد نکاح	۶۱
شرط در باب نسب و تکالیف مالی	۶۱
بررسی حقوقی نفقه از منظر حقوق ایران، سوئد و فرانسه	۷۲
ضمانت اجرای نفقه	۷۵
شرط خلاف مقتضای ذات عقد	۸۱
شرط عدم روابط زناشویی با مقتضای عقد نکاح	۸۵
شروط خلاف مقتضای اطلاق عقد نکاح	۸۷
شرط خیار فسخ در عقد نکاح:	۱۰۷
شرط آزادی عمل و معاشرت	۱۱۰
شرط نکاح با ناتوانان جنسی	۱۱۲

فصل پنجم

نتیجه گیری	۱۱۳
منابع	۱۲۱

فصل اول

مقدمه

ازدواج؛ مشتمل بر آداب، سنن، احکام و حقوقی است. از جمله مباحث حقوقی کاربردی و مورد ابتلاء خانواده در جوامع امروزی، مبحث شروط ضمن عقد نکاح است. یعنی زوجین می‌توانند در ضمن عقد، شرط جایزی منعقد کنند؛ تا آنجایی که آن شرط مغایر با شرع و مخالف با مقتضای ذات عقد نباشد.

تشخیص مقتضای ذات عقد در عقودی چون نکاح، اندکی دشوار است، همین امر موجب اختلاف فتاوی فقیهان شده است؛ از آن جمله می‌توان به مسئله تمکین در عقد نکاح اشاره کرد. عقد نکاح در جایگاه یکی از عقود معینه و ایجاد کننده نهاد اصیل و بسیار مهم خانواده، کانون توجه علوم مختلف انسانی و از جمله علم حقوق می‌باشد. بررسی شرایط ایجاد، دوام، آثار و انحلال آن، قطعاً نیازمند توجه به ویژگی این عقد و حساسیت چگونگی اجرای قواعد حقوقی در قرارداد ازدواج است.

پیمان زناشویی در اصول کلی و عمومی قراردادها غالباً از همان قواعد حاکم بر عقود معین‌های دیگر پیروی می‌کند و تا جایی که ویژگی و احکام خاص آن اجازه دهند، می‌توان حکومت مواد کلی قوانین مرتبط را بر آن جاری ساخت.

از این سخن، نباید چنین نتیجه گرفت که می‌توان آن دسته از قوانین را که مرتبط با مباحث صرفاً مالی سایر عقود و انگیزه‌ها و پی آمدهای ناشی از این وصف است، در عقد مزبور جاری کرد.

سنجش اصل نکاح با قواعد مرتبط با مال، شأنیت انسان و خانواده را تا حد یک خرید و فروش ساده و روزمره پایین خواهد آورد و تأثیرات نامطلوب آن، بدیهی است.

یکی از مسائل و مشکلاتی که در عقود و قراردادها مطرح می‌شود موضوع مقتضای ذات عقد است. این مسأله از این جهت مهم است که می‌خواهیم بدانیم در چه شروطی ضمن عقد خلاف مقتضای عقد است و چه شروطی خلاف مقتضای نیست.

مقتضای ذات عقد نکاح، از جمله مباحثی است که به لحاظ اهمیت نهاد خانواده نسبت به سایر عقود، از ظرافت بیش‌تری برخوردار است و بالتبع دقتی افزون می‌طلبد. در مسیر شناسایی جوهره‌ی این «عقد معین» نباید تنها بر همین جنبه تکیه کرد. چنان که به وضوح از بیانات الهی در مورد حقوق و تکالیف زوجین روشن است، ازدواج در دیدگاه شارع مقدس و با توجه به آیات قرآن به طور تک بعدی مورد نظر نبوده است.

رابطه‌ی زناشویی در کنار «آثار» نکاح است و نه مقدم بر آن و «ذات» عقد. هرچند با نفوذ برخی اندیشه‌ها که نکاح را به طور مطلق تابع قواعد عمومی سایر عقود می‌دانند و بدین لحاظ مقتضای آن را با همان معیارها می‌سنجند؛ اما باید دانست که ویژگی ازدواج مانع از چنین ناصواب اندیشیدن است.

عده‌ای بر این باورند که تمکین مقتضای ذات عقد نکاح است و برخی در مقابل آن را مقتضای اطلاق نکاح می‌دانند. مع الوصف در زندگی معاصر، استیفای حق

تمکین در هر زمان برای زوج ممکن نیست؛ چون زنان علاوه بر ایفای وظایف ناشی از زوجیت، در فعالیتهای اجتماعی و اقتصادی نیز مشارکت فعال دارند، لذا ترجیح می‌دهند که ضمن حفظ زوجیت، نقش اجتماعی خویش را هم توسعه بخشند.

یکی از سازوکارهای تضمین آن، پیش بینی محدودیت تمکین در ضمن عقد نکاح است؛ یعنی زوجه در ضمن عقد نکاح، محدودیت در تمکین حاضر مقتضای ذات عقد نکاح اگر باشد و اگر این تمکین در تناسب باشد شرط محدودیت تمکین خلاف اقتضای عقد نکاح و حذف کتاب و سنت است و هر سه شرطی که مخالف کتاب خدا باشد باطل است را با زوج خود شرط نماید.

مقتضای ذات عقد نکاح، از جمله مباحثی است که به لحاظ اهمیت نهاد خانواده نسبت به سایر عقود، از ظرافت بیشتری برخوردار است و به تبع دقتی افزون می‌طلبد. عقد نکاح در جایگاه یکی از عقود معینه و ایجاد کننده‌ی نهاد اصیل و بسیار مهم خانواده، کانون توجه علوم مختلف انسانی و از جمله علم حقوق می‌باشد. بررسی شرایط ایجاد، دوام، آثار و انحلال آن، قطعاً نیازمند توجه به ویژگی این عقد و حساسیت چگونگی اجرای قواعد حقوقی در قرارداد ازدواج است.

پیمان زناشویی در اصول کلی و عمومی قراردادها غالباً از همان قواعد حاکم بر عقود معینه‌ی دیگر پیروی می‌کند و تا جایی که ویژگی و احکام خاص آن اجازه دهند، می‌توان حکومت مواد کلی قوانین مرتبط را بر آن جاری ساخت. از این سخن، نباید چنین نتیجه گرفت که می‌توان آن دسته از قوانین را که مرتبط با مباحث صرفاً مالی سایر عقود و انگیزه‌ها و پیامدهای ناشی از این وصف است، در عقد مزبور جاری کرد.

سنجش اصل نکاح با قواعد مرتبط با مال، شأنیت انسان و خانواده را تا حد یک خرید و فروش ساده و روزمره پایین خواهد آورد و تأثیرات نامطلوب آن، بدیهی